

PŘIJATÉ TEXTY

P8_TA(2018)0034

Rusko, případ Ojuba Titijeva a Středisko pro ochranu lidských práv Memoriál

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. února 2018 o Rusku, případ Ojuba Titijeva a Střediska pro ochranu lidských práv Memoriál (2018/2560(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na své předchozí usnesení o Rusku, zejména na své usnesení ze dne 13. června 2013 o právním státu v Rusku¹, usnesení ze dne 13. března 2014 o Rusku: rozsudky vynesené nad demonstranty účastnicími se protestů na Blatném náměstí², usnesení ze dne 23. října 2014 o zrušení nevládní organizace Memoriál (nositelky Sacharovovy ceny za rok 2009) v Rusku³, usnesení ze dne 12. března 2015 o vraždě vedoucího představitele ruské opozice Borise Němcova a stavu demokracie v Rusku⁴, usnesení ze dne 24. listopadu 2016 o případu Ildara Dadina, vězně svědomí v Rusku⁵ a usnesení ze dne 6. dubna 2017 o Rusku, zatčení Alexeje Navalného a dalších protestujících⁶,
- s ohledem na prohlášení předsedů parlamentního Výboru pro zahraniční věci a podvýboru pro lidská práva ze dne 12. ledna 2018, v němž vyzývají k okamžitému propuštění obránce lidských práv Ojuba Titijeva,
- s ohledem na článek 5 Všeobecné deklarace lidských práv a článek 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, v nichž je stanoveno, že nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu, a jichž je Ruská federace smluvní stranou,
- s ohledem na prohlášení EU ze dne 19. ledna 2018 o porušování lidských práv týkající se Střediska pro ochranu lidských práv v Rusku Memoriál a na prohlášení mluvčí ESVC ze dne 11. ledna 2018 o zadržení ředitele pobočky tohoto střediska v Čečenské republice pana Ojuba Titijeva,
- s ohledem na návštěvu výboru Rady Evropy pro prevenci mučení v Čečenské republice Ruské federace, která proběhla v listopadu a prosinci 2017,

¹ Úř. věst. C 65, 19.2.2016, s. 150.

² Úř. věst. C 378, 9.11.2017, s. 250.

³ Úř. věst. C 274, 27.7.2016, s. 21.

⁴ Úř. věst. C 316, 30.8.2016, s. 126.

⁵ Přijaté texty, P8_TA(2016)0446.

⁶ Přijaté texty, P8_TA(2017)0125.

- s ohledem na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod,
 - s ohledem na prohlášení OSN o obráncích lidských práv, které přijalo Valné shromáždění OSN dne 9. prosince 1998,
 - s ohledem na stávající Dohodu o partnerství a spolupráci zakládající partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Ruskou federací na straně druhé a na přerušena jednání o nové dohodě mezi EU a Ruskem,
 - s ohledem na sedmou pravidelnou zprávu o Ruské federaci, kterou na svém 3136. a 3137. zasedání konaném ve dnech 16. a 17. března 2015 posoudil Výbor OSN pro lidská práva,
 - s ohledem na zásady Rady ze dne 24. června 2013 pro prosazování veškerých lidských práv lesbických žen, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů (LGBTI) a pro ochranu požívání těchto práv z jejich strany,
 - s ohledem na čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Ruská federace se jakožto řádný člen Rady Evropy a signatář Všeobecné deklarace lidských práv a Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání zavázala k dodržování zásad demokracie, právního státu a základních svobod a lidských práv; vzhledem k tomu, že Rusko má povinnost vyšetřit zločiny páchané čechenskými orgány a disponuje prostředky nezbytnými k provedení tohoto šetření; vzhledem k tomu, že Ruská federace ratifikovala 11 z 18 mezinárodních úmluv v oblasti lidských práv;
 - B. vzhledem k tomu, že Ojuba Titijeva, ředitele čechenské pobočky organizace na obranu lidských práv, která v roce 2009 získala Sacharovovu cenu, – Střediska pro ochranu lidských práv Memoriál (obecně známého jako Memoriál) – zatkla dne 9. ledna 2018 čechenská policie a obvinila ho z držení omamných látek; vzhledem k tomu, že pan Titijev tato obvinění popřel a nevládní organizace a obránci lidských práv je kritizovali jako vykonstruované;
 - C. vzhledem k tomu, že dne 25. ledna 2018 Nejvyšší soud Čechenské republiky potvrdil rozhodnutí šalinského městského soudu ponechat Ojuba Titijeva ve vyšetřovací vazbě po dobu dvou měsíců;
 - D. vzhledem k tomu, že nehledě na to, že tato novela omezuje svobodu projevu a shromažďování, došlo k novelizaci trestního zákona Ruské federace, v rámci níž byl zaveden nový článek 212.1, podle něhož lze osobu obvinít z porušování zákona o veřejném shromažďování;
 - E. vzhledem k tomu, že ruské orgány mají tendenci nedodržovat právo na svobodné shromažďování a že v jen Moskvě zadržely po pokojných demonstracích konaných dne 26. března 2017 více než 1 000 demonstrantů a mnoho dalších občanů v několika dalších městech Ruské federace;
 - F. vzhledem k tomu, že v posledních letech došlo k významnému nárůstu počtu politických vězňů a že podle Střediska pro ochranu lidských práv Memoriál dosáhlo v roce 2016 toto číslo 102 osob;
 - G. vzhledem k tomu, že zákon o nevládních organizacích z roku 2012 významně omezil jejich schopnost nezávisle pracovat a fungovat efektivním způsobem; vzhledem k tomu, že podle tohoto zákona ruské ministerstvo spravedlnosti označilo Memoriál za „zahraničního agenta“;
 - H. vzhledem k tomu, že historik Memoriálu Jurij Dmitrijev byl členem týmu, který u místa

Sandarmoch našel masový hrob s více než 9 000 osobami, z nichž mnozí patřili k sovětské inteligenci; vzhledem k tomu, že v posledních letech se Memoriál stal poslední nezávislou organizací na obranu lidských práv, která pokračuje v činnosti v Čečenské republice; vzhledem k tomu, že je velmi pravděpodobné, že útoky na obránce lidských práv v Čečenské republice, včetně vykonstruovaného obvinění Ojuba Titijeva a žhářských útoků v sousedních republikách, byly připraveny jako odvěta namířená proti Memoriálu za to, že odhalil případy porušování lidských práv v Čečensku a domáhá se spravedlnosti;

- I. vzhledem k tomu, že Parlament udělil v roce 2009 Sacharovovu cenu za svobodu myšlení skupině na obranu lidských práv Memoriál;
- J. vzhledem k tomu, že podle indexu demokracie časopisu Economist za rok 2017 se Rusko řadí ze 167 zemí na 135. místo, což je ve srovnání se 102. místem v roce 2006 významný propad;
- K. vzhledem k tomu, že existují významné obavy, pokud jde o porušování lidských práv osob LGBTI v Čečensku; vzhledem k tomu, že Ruská federace je signatářem několika mezinárodních úmluv v oblasti lidských práv a jakožto člen Rady Evropy a signatář Evropské úmluvy o ochraně lidských práv má povinnost zajistit bezpečnost všech osob, které mohou být ohroženy; vzhledem k tomu, že EU opakovaně nabízela Rusku další pomoc a odborné poradenství při modernizaci jeho ústavního a právního řádu a při jeho dodržování, a to v souladu se standardy Rady Evropy; vzhledem k tomu, že Rusko má povinnost vyšetřit zločiny páchané čečenskými orgány a disponuje prostředky nezbytnými k provedení tohoto šetření; vzhledem k tomu, že homosexualita byla v Ruské federaci dekriminována v roce 1993;
 1. požaduje okamžité propuštění ředitele Střediska pro ochranu lidských práv Memoriál v Čečenské republice pana Ojuba Titijeva, který byl zadržen dne 9. ledna 2018 a poté obžalován a poslán do vyšetřovací vazby na základě vykonstruovaného obvinění, že nelegálním způsobem získal omamné látky, které má v držení; naléhavě vyzývá ruské orgány, aby zajistily dodržování všech lidských a zákonných práv pana Titijeva, včetně přístupu k právnímu zástupci a lékařské péči, tělesné integrity a důstojnosti a ochrany před soudním zastrahováním, kriminalizací a svévolným zatčením;
 2. s politováním poukazuje na prohlášení čečenských orgánů, které obsahuje obvinění týkající se činnosti obránců lidských práv a organizací; se znepokojením konstatuje, že k zatčení pana Titijeva došlo krátce po veřejném vyjádření předsedy čečenského parlamentu pana Magomeda Daudova, který podle všeho toleruje násilí páchané na obráncích lidských práv;
 3. domnívá se, že zatčení pana Titijeva je součástí znepokojivého trendu projevujícího se zatýkáním, útoky, zastrahováním a diskreditací nezávislých novinářů a obránců lidských práv pracujících v Čečensku; poukazuje na to, že mezi další případy, které jsou součástí tohoto znepokojivého trendu, patří zatčení předsedy Shromáždění kavkazských národů Ruslana Kutajeva a novináře Žalaudiho Gerijeva, kteří byli v roce 2014, resp. 2016 odsouzeni na základě pochybného obvinění týkajícího se omamných látek;
 4. vyjadřuje své hluboké znepokojení nad tím, že dosud nebyl z vraždy předchůdkyně pana Ojuba Titijeva v Memoriálu a aktivistky v oblasti lidských práv v Čečensku paní Natalji Estěmírovové, která byla v roce 2009 unesena před svým domovem v Grozném a později téhož dne nalezena zastřelená v blízkosti obce Gazi Jurt v sousedním Ingušsku, nikdo potrestán; naléhavě vyzývá ruské orgány, aby tento trestný čin důkladně vyšetřily; připomíná v této souvislosti, že v roce 2009 byl v centru Moskvy

zastřelen další právník a aktivista v oblasti lidských práv Stanislav Markelov známý pro svou činnost zabývající se porušováním práv v Čečensku;

5. naléhavě vyzývá ruské orgány, aby okamžitě ukončily znepokojivý trend vyznačující se zatýkáním, vraždami, zastrašováním a diskreditací nezávislých novinářů a obránců lidských práv pracujících v tomto regionu Ruské federace, k nimž dochází v rozporu s jejich právem na svobodu projevu; odsuzuje útoky na obránce lidských práv ze strany čečenských orgánů a naléhavě vyzývá Moskvu, aby tyto útoky ukončila a pro obránce lidských práv a lidskoprávní organizace v Čečensku a dalších oblastech Ruské federace vytvořila normální pracovní prostředí;
6. vyjadřuje hluboké znepokojení nad zhoršujícími se podmínkami pro činnost velmi důležité občanské společnosti v Rusku, zejména organizací, které pracují v oblasti lidských práv a demokratických svobod, a vyjadřuje v této souvislosti kritiku státní politiky; zdůrazňuje, že Memoriál, laureát Sacharovovy ceny za rok 2009, je v dnešním Rusku i nadále jedním z hlasů s největší autoritou v oblasti lidských práv a stal se poslední nezávislou lidskoprávní organizací, která pokračuje v činnosti v Čečensku, a vyjadřuje solidaritu a jednoznačnou podporu jeho angažované práci;
7. vyzývá ruské orgány, aby chránily před nezákonnými zásahy všechny ruské občany; vyzývá ruské orgány, aby okamžitě ukončily tvrdé zákroky proti svobodě projevu v Čečensku a obětem a svědkům těchto zásahů poskytly účinné bezpečnostní záruky a postavily pachatele těchto činů před soud; zdůrazňuje, že konečnou odpovědnost za vyšetření těchto činů nese Rusko a jeho vláda, která musí pachatele postavit před soud a chránit všechny ruské občany před protiprávními činy;
8. poukazuje na to, že žhářský útok na kanceláře Memoriálu, k němuž došlo dne 17. ledna 2018 v sousední Republice Ingušsko, a útok ze dne 22. ledna 2018, kdy neznámí žháři zapálili vozidlo patřící místní kanceláři Memoriálu v Dagestánu, je jen dalším znamením pronásledování a zastrašování lidskoprávních organizací v oblasti severního Kavkazu; odsuzuje tyto útoky a naléhavě vyzývá ruské orgány, aby tyto a další útoky na majetek Memoriálu a vyhrožování jeho zaměstnancům skutečně vyšetřily a zajistily, aby se odpovědné osoby za své činy zodpovídaly;
9. vyzývá ruské orgány, aby urychleně zahájily okamžité, nezávislé, objektivní a důkladné vyšetřování těchto politováníhodných událostí v Čečensku; vyzývá orgány Čečenska a Ruské federace, aby dodržovaly vnitrostátní právní předpisy a mezinárodní závazky a zásady právního státu, řídily se všeobecně platnými normami v oblasti lidských práv a všem osobám, které by mohly být ohroženy, zajistily bezpečnost a demokratické svobody;
10. bere na vědomí požadavek Memoriálu, aby se případ Titijeva vyšetřoval mimo Čečensko;
11. odsuzuje útoky proti dalším skupinám občanské společnosti a nevládním organizacím v Čečensku, včetně útoků a pomlouvačné kampaně proti společné mobilní skupině obránců lidských práv v Čečensku, které vedly k tomu, že se tato skupina z bezpečnostních důvodů přesunula v roce 2016 mimo Čečensko;
12. vyjadřuje hluboké znepokojení nad zprávami o svévolném zadržování a mučení osob, kteří jsou vnímány jako LGBTI, v Čečenské republice; vyzývá orgány, aby toto pronásledování ukončily a umožnily mezinárodním organizacím v oblasti lidských práv, aby údajné trestné činy důvěryhodně vyšetřily; odsuzuje také zabíjení osob členy vlastní rodiny v rámci tzv. „vražd ze cti“ a s politováním konstatuje, že čečenské orgány tyto trestné činy podporují a vybízejí k nim;

13. vyzývá Komisi, ESVČ a členské státy, aby pomáhaly lidem, kteří uprchli z Čečenska, a aby informovaly o těchto organizovaných zásazích; s potěšením konstatuje, že řada členských států poskytla těmto obětem azyl, a vyzývá všechny členské státy, aby v souladu s evropskými a vnitrostátními právními předpisy pokračovaly ve vyřizování žádostí těchto obětí, novinářů a obránců lidských práv o azyl, příp. aby tento proces urychlily;
14. vyzývá místopředsedkyni Komise, vysokou představitelku Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropskou službu pro vnější činnost, aby zajistily, aby při konzultacích mezi EU a Ruskem o lidských právech, jakmile budou obnoveny, bylo upozorňováno na případy všech osob stíhaných z politických důvodů, aby zástupci Ruska byli při těchto konzultacích oficiálně požádáni o vyjádření ke každému jednotlivému případu a aby byl Parlament informován o výměně názorů s ruskými orgány;
15. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, prezidentovi, vládě a parlamentu Ruské federace a čečenským orgánům.